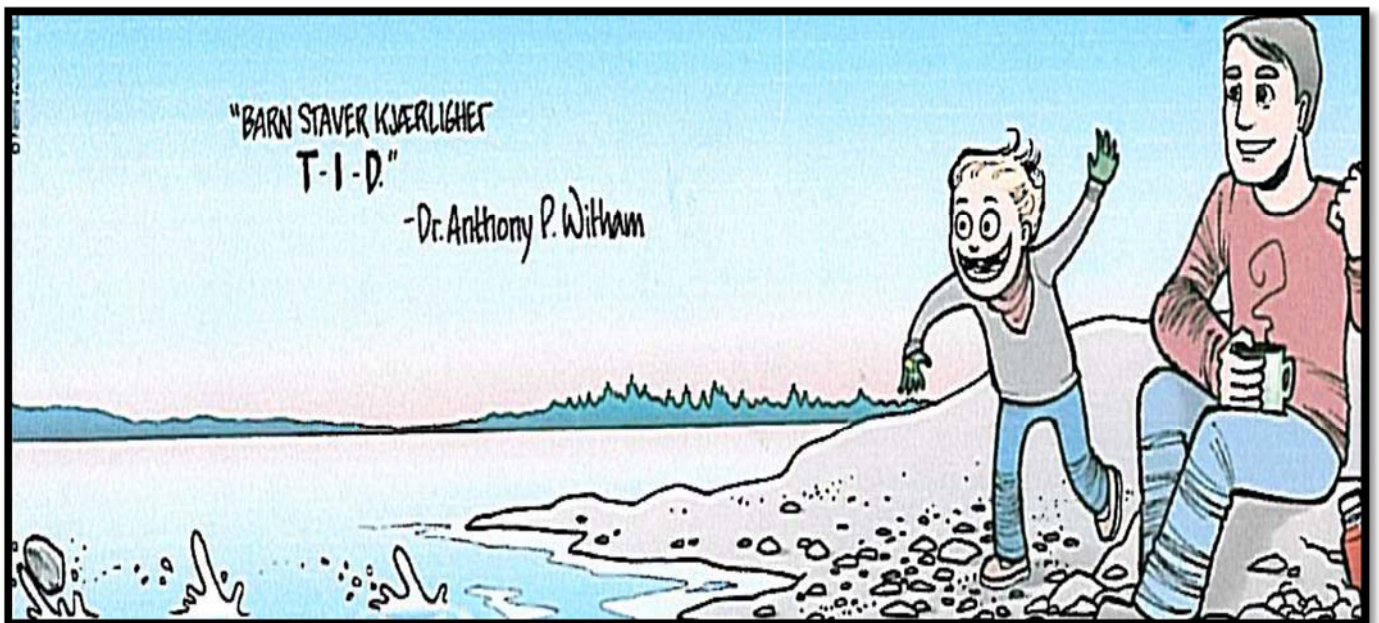

STUDENTBARNEHAGENES GRUNNSTEINER

Et forsøk på å beskrive hvordan vi knytter sammen verdier og praksis i Studentinords barnehager i Nord-Trøndelag.

Vi er i gang med å utforme vårt felles verdidokument som gjelder for alle studentbarnehagene i Nord – Trøndelag.

Vi vil understreke at arbeidet med dokumentet er en prosess og dokumentet vil aldri være "ferdig". Som bakgrunn og utgangspunkt for dette dokumentet ligger lov om barnehager med formålsparagraf og rammeplan for barnehagen som er en forskrift til loven. Lovtekstene finner dere på barnehagens hjemmeside. Hensikten med å lage dette dokumentet vil være at vi søker så langt det er mulig å ha en felles plattform i våre barnehager – noe som karakteriserer STUDENTBARNEHAGEN. I tillegg til dette dokumentet utarbeider hver barnehage sin årsplan der videre konkretiseringer av innhold og satsinger presenteres. Videre skal vi utarbeide en rapport etter endt barnehageår der vi ser på hva og hvordan vi har fått gjennomført innholdet i dette dokumentet og i årsplanen .

Dokumentet er utformet som 11 korte "artikler" som kan stå for seg selv. Dette for at vi skal ha et dokument som blir enkelt å utvide eller forkorte etter som behovene for oss personale endrer seg. Vi ønsker oss også tilbakemeldinger fra dere foreldre om vi har "truffet" på de valgene og vektleggingen vi har gjort.

I denne omgangen har vi valgt å legge vekt på verdiordene i barnehagens nye formålsparagraf – dette fordi alle våre diskusjoner og refleksjoner omkring innhold i barnehagedagen og de voksne sin væremåte må vurderes opp mot disse verdiene.

Videre har vi fokusert på områder som er viktig for oss for å skape en god barnehagehverdag for barna, slik som undring og samtale og syn på barn

I år har vi i tillegg valgt å fokusere på vårt felles prosjekt "Vennskap og deltakelse" , og de yngste barna i barnehagen

Alt dette vil munne ut i det vi legger til grunn for at Studentbarnehagene skal bli en god danningsarena for barna som har barnehageplass hos oss og gi foreldre en innsikt i hverdagen for barna.

Vi gjengir her i helhet barnehagenes formålsparagraf (§ 1 i Lov om barnehager):

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. De skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

ÅNDSFRIHET, NESTEKJÆRLIGHET, LIKEVERD OG SOLIDARITET, TILGIVELSE

Barnehagens formålsparagraf bygger på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, likeverd, solidaritet og tilgivelse er

Vi ønsker derfor å si noe om hva dette betyr for oss i Studentbarnehagene.

Barnehagene skal formidle grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg og medansvar og representere et miljø som bygger opp om menneskeverd og retten til å være forskjellig. Dette bygger på et menneskesyn der ethvert menneske er unikt og har samme menneskeverd. Og det legger videre grunnlaget for de andre verdiene.

Likeverd betyr at vi alle er like mye verd, at vi har en verdi i det at vi er menneske. Ikke i hva vi er, hva vi gjør eller hvordan vi ser ut, men vi har en verdi i at vi er til.

Åndsfrihet handler om frihet til å tenke, mene og tro hva en vil. Her vil det være viktig å kunne ta barns perspektiv og se på barnet som likeverdige subjekt. Gjennom å skape rom for undring, ettertanke og gode samtaler kan vi støtte barnet i sin identitetsskaping.

Nestekjærlighet er omsorg for alle menneskers velferd uten hensyn til religion, kjønn eller politisk standpunkt. Innlevelse i andre menneskers situasjon vil bidra til medmenneskelighet, solidaritet og toleranse, også i et globalt perspektiv. Forståelse av en bærekraftig utvikling skal fremmes i dagliglivet i barnehagen. For eksempel skal vi forvalte og bruke natur og miljø uten å forbruke den. Vi skal lære å være glad i å være ute i naturen, observere forandringer gjennom årstidene og legge merke til naturfenomen "rett utenfor døra".

Tilgivelse er et allmenn-menneskelig fenomen, og har stor betydning for et barns psykologiske og moraletiske utvikling.

Hvordan kan vi voksne i Studentbarnehagene være bevisst på hvordan vi bidrar til at barna opplever forsoning og får mulighet for tilgivelse og gi tilgivelse i en travel hverdag?

For oss vil det være naturlig å ta utgangspunkt i vårt menneskesyn, empati, syn på barn og barndom. En voksen som er anerkjennende overfor et barn som har utført en handling av negativ karakter vet at fokus ligger i de negative handlingene, og ikke i barnet – det er da vi er profesjonelle. Barn trenger en voksens forståelse av seg selv og situasjonen. Vi må aldri glemme at vi er barnas rollemodeller. Dersom et barn blir krenket må vi ta barnets opplevelser på alvor, og dette utfordrer også vår empatiske bevissthet (Mørreaunet). Barna må få se at den som blir lei seg får trøst. Kanskje det blir barnet som trøster neste gang? I måten barna blir forstått på, møtt og snakket til ligger medlæringen, våre holdninger avspeiler det! Empati er et av menneskets viktigste egenskaper/ redskap for å kunne utvikle seg til et godt og rettferdig menneske.

For at vi skal kunne sette oss inn i konflikter og forstå hva som er gjort urett og hvorfor, og sørge for at barn som føler seg urettferdig behandlet får trøst, må vi være tilstede. Vi kjenner alle situasjoner som har vært uavklart. Det kan for eksempel være at den som er krenket kanskje ikke har gjort noe galt og dermed fått feil respons eller fått en overreaksjon fra den voksne. Barnet sitter igjen med usikkerhet og utrygghet.

Vi arbeider for at barn som har vært i konflikter, enten konfliktene er små eller store får oppleve forsoning. "Unnskyld" er et middel, tilgivelse er målet! I tilgivelsens natur ligger det at vi skal kunne gå videre, at "maktbalansen" gjenoprettes og at vi legger bak oss det vonde som skjedde.

RESPEKT FOR NATUREN

Barna er vår fremtid, og for at fremtiden skal ha respekt for naturen må vi i barnehagen også være med på å legge et grunnlag hos barna til positive holdninger til naturen. Store ord, men for oss er det viktig at barna blir glade i å være ute og at de gjennom barnehageoppholdet får en del kunnskaper om naturen som vil være med på å bygge opp en positiv respekt.

Naturen rundt Studentbarnehagene vil være en viktig læringsarena. Vi bruker naturen som inspirasjonskilde til estetiske uttrykk, vi finner planter og dyr og lærer mer om disse, vi forholder oss til skiftende årstider og vær og å legge grunnlaget for en begynnende forståelse for samspillet i naturen. Det er godt å bruke kroppen på ulike måter når vi er ute.

Vi voksne i Studentbarnehagene er viktige rollemodeller for barna også i forhold til denne verdien, vi viser at vi er glad i å være ute, respekterer planter og dyr vi finner og viser interesse for barnas undringer også i naturens verden. Vi rydder etter oss når vi er ute i naturen.

Praksisfortelling fra høsten 2011

E (1,5) er på vei opp mot dissa. Men da det er litt vind og trærne beveger seg er det bjørka som fanger hans interesse. Gule høstblader faller ned på bakken. Han ser på bjørka og bladene som faller ned, så går han opp i bakken, plukker opp og studerer flere fine høstblader og gir bladene til meg (den voksne i situasjonen). E og jeg hadde en flott naturopplevelse der og da.

DANNING

Barnehagens mandat for å skape et godt danningsmiljø og dermed være en god arena for barnas danningsprosess står nærmere forklart i Rammeplanen.

«I barnehagen er gjensidige samhandlingsprosesser med barn og voksne i lek og læring og hensynet til hverandre forutsetninger for barnets danning. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati. Danning i barnehagen skal forankres i verdiene i formålet.

Gjennom gode danningsprosesser settes barn i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og til å se seg selv som verdifullt medlem av et større fellesskap. Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette.»

Danning er et forholdsvis nytt begrep innen barnehagefeltet og vi bruker mye tid på å forstå innholdet i det. Danning handler ikke om pene manerer, men om en prosess i hvert barn der barnet får et aktivt og bevisst forhold til omgivelsene. Danningsprosessene foregår hele livet – barnet skaper seg selv gjennom møte med verden. Slik selvdanning er grunnleggende sosial. Selvdanningen i barnehagen blir til i møtet med ulike erfaringer, opplevelser og erkjennelser. (Haugen m.fl 2009)

Barnehagen vil være barnas første offentlige danningsarena der hverdagen er fylt med situasjoner som blir en del av barnets danningsprosess. Som f.eks møte med andre barn, innhold i ulike prosjekter og møter med voksne – her er det en vekselvirkning mellom den kulturelle og sosiale verden som barna er tilstede i på barnehagens arena, og dette vil romme mange ulike danningsprosesser. Ut fra dette blir den voksnes kompetanse og evne til å reflektere over disse prosessene, ha stor betydning for barnas mulighet til å lære noe om både seg selv og andre.

I Studentbarnehagene arbeider vi ansatte for å øke kompetansen, refleksjonene og bevissheten i forhold til danningsprosessene, kontinuerlig. Dette er viktig både i her og nå situasjoner, (når de voksne står midt oppe i en situasjon) og gjennom refleksjoner i ettertid. En av de viktigste arbeidsmetodene er gjennom pedagogisk dokumentasjon (praksisfortellinger, bilder osv) fra hverdagen til barna. Disse dokumentasjonene er grunnlag for refleksjon både hos den enkelte voksne og for hele personalgruppa.

SYN PÅ BARN

Vi ønsker å se på barnet som subjekt, med egenverdi det vil si rett til sine egne meninger og tolkninger av verden rundt seg. De voksne har ikke definisjonsrett på hva et barn tenker og har behov for. Men vi skal gi barn muligheter til å påvirke sin egen hverdag, gjennom å bli spurt, lyttet til som kompetente og at de har mening med det de gjør. Å møte et menneske som subjekt krever genuin interesse, undersøkelse, undring, refleksjon og en lyttende væremåte. Vi voksne må skru opp vår hørestyrke dvs lytte mer enn handle og prøve å forstå meningen bak adferd og utsagn fra barna (mentalisere). I Studentbarnehagene lytter vi til hvert enkelt barn – prøver å tolke kroppsspråk, anerkjenner signaler. Er det noe vi ikke forstår bruker vi tid til å spørre de andre barna om hjelp, andre voksne eller foreldre.

Et barn er fullkomment her og nå, og ikke på vei til å bli noe annet. Barnet skal bli behandlet rettferdig, individuelt og med respekt på lik linje som eldre barn og voksne. Samspillet barnet har med andre mennesker er avgjørende for dets utvikling og læring (danningsprosess). Hvordan vi møter barnet, sier noe om vår respekt, aksept, tillit og tro på barnet. Tro på at barnet er kompetent det vil si at barna har evne og lyst til å lære og at de har noe å lære bort til andre barn og voksne, er viktig i vår forståelse av barnet. Dette gjør vi konkret gjennom å møtes som likeverdige i samspills- og undringssituasjoner. Det blir de voksnes sin jobb å legge til rette for gode meningsfulle møteplasser i barnehagen, der samspill, undring og læring kan finne sted, og der barna kan medvirke i sin egen hverdag i barnehagen.

Alle barn og voksne i barnehagen er viktige i fellesskapet, men det er de voksne sitt ansvar å skape et miljø der hver enkelt blir en betydningsfull person for fellesskapet. Vi anerkjenner positiv adferd og formidler dette til andre voksne og barn. Dette vil være med på å fremme barnets mestringsopplevelser og et positivt selvbilde.

Hverdagen består av leik og aktiviteter, stell, påkledning og måltider, gode situasjoner der man lærer seg å forholde seg til hverandre. Vi venter på tur, høre på andre, gi og ta, løse konflikter, samarbeide, bygge relasjoner og knytte vennskap. Dette er med på å utvikle en sosial kompetanse hos det enkelte barn, noe vi mener er det viktigste vi kan bidra med på veien videre i livet.

UNDRING OG SAMTALE

Barns undring kan være utgangspunkt for ny lærdom. Voksne må være nysgjerrige på barnas tanker og ta tak i det de spør om. Ved å ta utgangspunkt i kunnskapen barnet allerede har og undre seg sammen med barnet, vil barnet selv finne svar eller måter å finne svaret på. Når barna får dele sine tanker med andre barn, vil barna oppleve at de er viktige for fellesskapet. Og når voksne holder igjen

sin kunnskap, og oppfordrer barna til å finne løsninger i fellesskap vil barna bli aktive i sin egen læringsprosess.

Samtalen er et viktig redskap for de voksne i barnehagen. Barna gjør seg erfaringer med å lytte til hverandre og utvider sitt eget språk gjennom aktiv deltakelse. Gjennom gode samtaler kan den voksne gjøre barna oppmerksomme på ting rundt seg, enten ved å sette ord på det barna opplever sammen eller undre seg over det som skjer. (For eksempel når vi oppdager mauren ute – hvor kommer de fra tro, og se så mange de er osv.) Ved å skape et felles fokus for en liten gruppe barn, gis de voksne større mulighet for å se hvert enkelt barn og skape gode samtaler. Når vi snakker, diskuterer og undrer oss sammen med barna, vekker vi deres nysgjerrighet og deres lyst til å tenke selv. Barna setter ord på egne følelser, tanker og meninger. På den måten gjør de seg erfaringer med at vi alle har ulike meninger, og de gis muligheter til å lære seg å respektere og forstå alles tanker er viktige for fellesskapet.

DE YNGSTE BARN I BARNEHAGEN

Det siste året har det vært stor interesse for de yngste barna sitt utbytte av barnehageoppholdet i forskning og i media. I tillegg er det mange små barn i Studentbarnehagene. Derfor synes vi det er viktig å beskrive kort hva vi legger i god omsorg for de yngste barna og hva som må til for å oppnå en slik god omsorg

Hvert barn er unikt, og de både påvirkes ulikt og påvirker omgivelsene sine ulikt.

God kvalitet for de yngste barna betyr først og fremst gode relasjoner til personalet. Når foreldre ikke er tilstede trenger barna andre tilknytningspersoner som kan gi barna grunnleggende trygghet og fungere som en trygg base å utforske verden fra. Små barn overveldes ofte av sine egne følelser, og de trenger trygge voksne til å hjelpe dem til å regulere disse. Under tilvenningsperioden er det derfor viktig at barna oppretter minst en trygghetsperson i barnehagen før foreldrene forlater barnet.

Det er samspillet mellom barna og de voksne som gir barnehagen konkret innhold og kvalitet for de yngste. Dette krever gode rammebetingelser og engasjerte voksne med høy omsorgskompetanse. Det krever anerkjennende voksne som kan bekrefte barnet og dets opplevelser gjennom en hel barnehagedag. Emosjonell omsorg er viktig for små barn, det gir basis for videre utvikling.

Små barn trenger at foreldre og personalet samarbeider godt da de ofte ikke er i stand til å viderefremde ting de opplever hjemme eller i barnehagen.

LEK OG LÆRING

Kunnskap om sammenhengen mellom lek og læring er nøkkelkompetanse for personale som skal bistå småbarn i deres læringsprosesser.

Barn lærer gjennom opplevelser og erfaringer sammen med andre mennesker og gjennom utforskning av omgivelsene. Læring er nært knyttet til lek og omsorg. Barnehagen har som oppgave å gi alle barn utfordringer tilpasset barnets interesser, kunnskap og ferdigheter. Barnets egne interesser og spørsmål skal danne grunnlaget for læringsprosesser og tema i barnehagen. Personalet skal ha et aktivt forhold til barns læringsprosesser og vekke interesser for læring hos alle barn.

Leiken har egenverdi og er en grunnleggende livs- og læringsform som barn og voksne kan uttrykke seg gjennom. Leik kjennetegnes ved blant annet fantasi og spenning, hengivenhet, kreativitet og engasjement. Leiken har en særlig framtrekkende plass i barns liv, og er av så vesentlig betydning at barn har rett til lek i henhold til FN barnekonvensjon. Barn skaper lekefellesskap, og gjennom samhandling med hverandre utvikler barna blant annet språk og sosial kompetanse. Men det er viktig å understreke at leiken ikke nødvendigvis skal være et middel til noe annet, men skal være morsom i seg selv.

Vi arbeider ut fra et helhetssyn på læring der lek, omsorg, oppdragelse gir barna nye kunnskaper, ferdigheter og gode holdninger. Den voksnes rolle blir å anerkjenne barnets opplevelser, undre seg sammen med dem, være gode rollemodeller og dermed legge grunnlaget for å lære mer. Det er viktig å være tilstede for å fange opp det som engasjerer, stimulerer og motiverer den enkelte for videre utforskning og undring.

Personalet skal sikre at alle barn får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek.

PROSJEKT VENNSKAP OG DELTAKELSE

Med bakgrunn i fjorårets prosjekt "Språkstimulering med vekt på lesing og samtale" og erfaringer fra det arbeidet ønsker vi å videreføre utviklingsarbeidet i barnehagene med prosjekt "Vennskap og deltagelse".

Vi erfarte at gjennom lesing av litteratur og samtale fikk barna felles opplevelser og erfaringer som satte gode rammer og innhold i lek og alle fikk delta.

Med disse erfaringene så vi at vi kunne videreføre arbeidet med å ha fokus på vennskap og deltagelse. Vi har også i år fått prosjektmidler fra Fylkesmannen. Kunnskapsdepartementet har også lagt føringer for at tema skal videreutvikles med begrunnelsen "å delta i lek og å få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen."

Gjennom dette prosjektet skal personalet sette seg inn i nyere forskning på barnehagefeltet med fokus på hva som legger grunnlag for gode vennskap.

Vi ønsker gjennom prosjektet at barn skal få erfaringer med positive relasjoner til hverandre, slik at de ar med seg disse erfaringene for å kunne bygge opp vennskap.

"Vennskap er en relasjon som blir bygget opp av mange gjentatte møter over tid"
(Anne Greve. *De første vennskapene*).

DET FYSISKE MILJØET

Det fysiske miljøet i studentbarnehagen er gjennomtenkt og er ment å fungere som den "tredje pedagogen". Dette vil si at det fysiske miljøet skal være tilrettelagt på en slik måte at det inspirerer til lek og utforskning ut fra barnets interesser og undringer.

Inne skal barna selv få velge utstyr og leiker, det skal være mulig å trekke seg tilbake i smågrupper og de yngste skal få god tumle plass. Ulike spill, konstruksjonsmateriell og ulike formingsmateriell samt rom som innbyr til rolleleik og samspill, er noen av de elementene vi tenker på når vi utformer det fysiske rommet. Det er viktig at vi voksne i Studentbarnehagene til enhver tid observerer leiken, ser hva som rører seg i barnegruppa og legger til rette det fysiske miljøet slik at leiken og utforskinga utvikler seg hele tiden. Kanskje må vi voksne også inn å utfordre barna i leiken gjennom å tilrettelegge det fysiske miljøet.

Også uterommet skal by på utfordringer. Her kan det også være viktig å avgrense noe for de aller yngste for at de skal oppleve trygghet også i uterommet.

Ved å bevisstgjøre oss voksne og ha kontinuerlige diskusjoner på hva som fremmer / hemmer leiken i forhold til det fysiske miljøet, kommer det fram viktige elementer som er med på å heve kvaliteten i Studentbarnehagene.

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen skisserer 7 fagområder med mål som barna skal få erfaring med gjennom et barnehageår. Disse fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknikk
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form

Barnehagen arbeider tverrfaglig, dvs at de sju fagområdene sjelden vil opptre isolert, men gå over i hverandre. Flere områder vil være representert samtidig i et prosjek/ tema eller i forbindelse med hverdagsaktiviteter og turer i nærmiljøet

For hvert fagområde er det i rammeplanen utarbeidet mål for arbeidet for å fremme barnas utvikling, opplevelser og læring og hva som er de voksne sitt ansvar.

Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas utviklingsnivå, alder, interesser og barnegruppas sammensetning. Lærestoff, arbeidsmåter, utstyr og organisering må legges til rette med tanke på banas ulike behov.

Hver barnehage skal i sin årsplan og månedsplaner/ nyhetsbrev, si noe om hvordan de ulike fagområdene blir tilpasset enkeltbarnets og barnegruppas interesser og barnehagens nærmiljø.

STUDENTBARNET OG STUDENTEN

Brukerne og de viktigste personene for oss i Studentbarnehagene er studenten og studentbarnet.

Studentbarnehagene er en viktig del av velferdstilbudet for Studentsamskipnaden i Nord-Trøndelag og barnehagene ble i sin tid opprettet som et utdanningspolitisk virkemiddel – kvinner skulle bli i stand til å ta høyere utdanning selv om de hadde barn. Vi har nå fått en rett til barnehageplass etter at barnet har fylt ett år og kommunene har plikt til å innfri denne retten. Vi tilbyr barnehageplass også før barnet har fylt ett år. Vi ønsker å være en barnehage som strekker oss langt for at studentene skal gjennomføre studier ved HiNT.

Studentforeldre er som andre foreldre, men personalet hos oss har gjennom mange år opparbeidet kompetanse rundt noen ekstra behov som studentforeldra har. Vi erfarer at det er viktig for studenten og studentbarnet å møte andre i samme situasjon og at vi i barnehagen kan være med å legge til rette for at nettverk etableres. Dette kan være en viktig trivselsfaktor for både voksne og barn og dermed gjøre studiedagen og gjennomføring av hele studiet lettere. Barnehagelokalene kan gjerne brukes som sosialt møtested i helger og ettermiddager.

Vi erfarer at eksamens- og praksisperioder er tider da studentforeldre opplever ekstra press fra flere hold. I disse periodene er det viktig at vi har et fang ledig og at vi i størst mulig grad tilstreber ro i barnehagehverdagen. Vi strekker oss langt hvis et barn er sykt under eksamen og er behjelpelig å finne løsninger også i praksisperioder. Vi er fleksibel med hensyn til åpningstid og prøver så langt det er mulig å tilpasse denne til ulike behov. Vi tilbyr lørdagsåpne barnehager i eksamensperioden før jul

Personalet er til stede for foreldre som samtalepartner rundt de ulike behov som måtte oppstå.

Er det noe vi kan være behjelpelig med for å gjøre studiesituasjonen bedre for deg– ta kontakt med oss.